

בש"פ 2/16 - זיאד ג'בר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2/16

כבוד השופט צ' זילברטל
זיאד ג'בר

לפני:
העורר:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בתיק מ"ת 15403-11-15 שניתנה ביום 21.12.2015
על ידי כב' השופט מ' סובל

ח' בשבט התשע"ו (18.1.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד אבי חימי
עו"ד שרית משגב

בשם העורר:
בשם המשיבה:

החלטה

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטתו מיום 21.12.2015 של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט מ' סובל) במ"ת 15403-11-15, בגדרה הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע

עמוד 1

1. נגד העורר הוגש ביום 6.11.2015 כתב אישום המייחס לו, ביחד עם שניים מבניו, עבירות של רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); וחבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק.

2. כעולה מכתב האישום, ברקע הפרשה סכסוך מתמשך ששרר בין משפחתו של העורר לבין משפחתו של אברהם מוסא (להלן: מוסא), שתי המשפחות מתגוררות באבו-גוש, אשר החל בעקבות אירוע משנת 2007, שבו נדרס למוות בנו של העורר, חוסני ג'בר, על-ידי מוסא (להלן: הסכסוך).

על-פי המתואר, ביום 7.9.2015 בערך בשעה 11:00, נסע בנו של מוסא (להלן: המנוח) יחד עם בן דודו (להלן: פארג') לרמאללה לצורך תיקון מכשירים סלולריים. כעבור זמן קצר נודע לעורר כי המנוח ופארג' נמצאים ברמאללה, ובליבם של העורר ושני בניו, מוחמד וסאמר (להלן: הבנים), גמלה ההחלטה להמית את המנוח. בעקבות זאת, יצא העורר מעבודתו במלון נווה אילן באמצע יום העבודה, ואסף ברכבו את בנו סאמר מבית הספר התיכון באבו גוש. לאחר שכיבו את מכשיר הטלפון הסלולרי של סאמר, נסעו השניים לרמאללה, שם נפגשו עם מוחמד במטרה לרצוח את המנוח. כמתואר, העורר והבנים פנו בשעה 13:54 לבנק האיסלמי ברמאללה, שם פתחו חשבון על שמו של מוחמד, והפקידו בו סכום של 35,000 ש"ח - סכום שאותו משך מוחמד מבעוד מועד מפיקדונו בבנק לאומי במבשרת ציון. לאחר יציאתם מהבנק, נכנסו העורר ובניו בשעה 14:22 לחנות כלי בית שבסמוך לבנק (להלן: החנות), והבנים רכשו שתי סכינים כדי לדקור באמצעותן את המנוח למוות. בסמוך לאחר מכן עזב העורר את המקום ונסע לבנק הפועלים במבשרת ציון. כתב האישום ממשיך ומתאר כי הבנים ארבו למנוח ולפארג' ליד החניון שבו החנו האחרונים את רכבם, ובשעה שעשו דרכם אליו תקפו אותם בסכינים. כתוצאה מהדקירות הרבות שספג, מת המנוח במקום. לפארג', אשר נדקר פעמיים, נגרמו חתך עמוק בראשו ופצע דקירה נוסף בשכמה השמאלית.

להשלמת התמונה אוסיף, כי בחלקו הכללי של כתב האישום נטען, בין היתר, שבמהלך התקופה שחלפה ממועד הדריסה ועד לרצח נעשו הסכמי פשרה ועטוות בין המשפחות, ואולם, ביום 14.6.2011 פגש העורר את המנוח בבית משפט השלום בירושלים ואיים עליו כי "יומו יגיע" ומתח רב שרר בין המשפחות.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרו של העורר ובניו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. בבקשה נטען כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתם, הכוללות צילומים, מחקרי תקשורת, סתירות בגרסאותיהם, ועדות של נפגע העבירה. כמו כן, נטען כי נגד העורר ובניו קמה עילת המסוכנות, הנלמדת ממשך הזמן הארוך בו המתינו לביצוע "נקמת הדם", ומטיבו האכזרי של הרצח, שאף בוצע בטבורה של עיר ולאור יום. עוד נטען כי ביצוע הרצח באמצעות סכינים מקים חזקה לקיומה של עילת המסוכנות.

בדיון שנערך ביום 30.11.2015 קבע בית המשפט המחוזי כי בניגוד לעמדת ההגנה, קיימות ראיות לכאורה נגד העורר לביצוע העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, כאשר הראיה הלכאורית המרכזית כנגדו היא סרטון שמקורו במצלמת אבטחה המתעד את הבנים רוכשים סכינים בחנות, בעוד שהעורר נמצא עמם ועוקב אחר תהליך הרכישה. לצד ראיה זו, נקבע כי ישנה שורת ראיות נוספות נגד העורר, אשר בהצטרפותן לראיה העיקרית טוות מארג ראיות לכאורי מספק, ובהן העובדה שיצא מוקדם במיוחד ממקום עבודתו תוך שליחת הודעה על כך למעבידו; טענותיו השקריות בחקירה כי סאמר לא היה עמו ברמאללה, כי הטלפון הנייד של סאמר נלקח על-ידי העורר כעונש (כאשר ישנו

תיעוד מצולם של סאמר עם המכשיר ברשותו), כי העורר לא הגיע עם בניו לחנות, וכי מוחמד חזר יחד עם העורר מרמאללה ושהה עמו במבשרת ציון בשעת ביצוע הרצח; כמו גם העובדה שהעורר שמר במהלך רוב חקירתו על זכות השתיקה. עוד הדגיש בית המשפט המחוזי כי קיים מניע למעורבותו של העורר ברצח, לרקע הסכסוך בין משפחתו למשפחת מוסא, שתחילתו בשנת 2007 אז נדרס בנו של העורר על-ידי מוסא, אף שהעורר הכחיש קיומו של סכסוך מעין זה. צוין גם כי בחיפוש שנערך בכספת ביתו של העורר, נמצא בה גזיר עיתון יחיד, שתוכנו עוסק בפרשה האמורה משנת 2007, וכי העורר אמר לכאורה למנוח כי "יומו יבוא", בפגישה ביניהם בבית משפט השלום בשנת 2011. לנוכח העובדה שהעורר לא ביצע את הרצח ואת הדקירות בעצמו, ולא שהה באותה העת ברמאללה, הורה בית המשפט המחוזי על הזמנת תסקיר מעצר בעניינו.

4. מתסקיר המעצר עולה כי העורר, כבן 49, עבד טרם מעצרו כמנהל מחלקה וכאחראי כוח אדם במלון. העורר הוא עובד מוערך ומסור, וככלל, פרט למספר מעידות בעבר בגין הורשע בעבירות של אלימות והונאה, הוא מנהל אורח חיים נורמטיבי. שירות המבחן התרשם כי האבדן אותו חווה העורר עם מות בנו באירוע הדריסה "פגע בשיקול דעתו ויכולתו לנהוג באיפוק באותה תקופה", והמשבר שעבר לא טופל וגורם למצוקה נמשכת. עוד העריך שירות המבחן כי קיים "סיכון גבוה להישנות התנהגות של נקמת הדם" הן מצדו של העורר והן כלפיו וכלפי משפחתו. שירות המבחן בחן את האפשרות לשחרור העורר למעצר בית בפיקוח בני משפחה. מרבית המפקחים המוצעים נמצאו ראויים כשלעצמם (אביו של העורר, אחיו מוראד וגיסו מוחמד), אך בסופו של יום לא היתה בפיו המלצה חיובית, גם באשר לחלופה מרוחקת מאבו-גוש, שכן אין בחלופה שבפיקוח בני משפחה המעורבים בסכסוך משום חלופה המפוקחת על ידי גורם ניטראלי המסוגל למנוע מהעורר להפר את תנאי השחרור.

5. בדיון מיום 21.12.2015, שנערך לאחר הגשת התסקיר, הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים בתיק העיקרי. בית המשפט מצא כי נוכח המסוכנות הגבוהה הנשקפת מהעורר אין הוא סבור שקיימת חלופת מעצר אשר תסכון על מנת להפחית מסוכנות זו, לרבות חלופה המצויה בריחוק גיאוגרפי מאבו-גוש והמגובה באיזוק אלקטרוני.

6. בעררו טוען העורר, כי שגה בית משפט קמא בקביעתו שקיימות כנגדו ראיות לכאורה, וכי למצער שגה בהוראתו על מעצר העורר עד לתום ההליכים. באשר לסרטון המתעד את רכישת הסכינים בחנות, טוען בא-כוח העורר כי אף אם הבחין העורר בבניו בעת המעשה, ואף אם יצא מהחנות רק לאחר שהסכינים היו בידיהם, הרי שאין בכך לבסס מסקנה לכאורית אחת ויחידה, לפיה היה באותה שעה מודע לתכניתם לבצע את העבירות הנטענות בכתב האישום, ואף ייתכן שטרם התגבשה תכנית כזו. העורר אף טוען כי לא הוצגה כל ראיה המעידה כי ידע שהמנוח ופארג' יצאו לכיוון רמאללה, ומכל מקום הוא עצמו הציג הסבר מגובה בראיות לסיבת נסיעתו שלו, והיא ליווי בנו אשר ביקש לפתוח חשבון בנק. באשר לשקרייו לכאורה בחקירה, טוען העורר כי אין לזקפם לחובתו שכן ביקש לצאת לעזרת בניו, ואין בהם לבסס מסקנה בלעדית כי העורר עצמו היה מעורב בביצוע העבירות. עוד טוען העורר, כי במועד האירוע נושא האישום, לא הייתה מתיחות בין המשפחות, ואף חלף זמן רב ממועד האמירה המיוחסת לו, כך שאין בדברים אלה לחזק את עוצמת הראיות הלכאוריות. לפיכך, מבקש העורר מבית המשפט לקבוע כי מארג הראיות הלכאוריות אינו מוביל למסקנה יחידה בדבר מעורבותו במעשים, וכי לכל הפחות יש בכך לכרסם בעוצמת הראיות הלכאוריות באופן המחייב שחרור העורר לחלופת מעצר. העורר טוען כי אף ששירות המבחן לא המליץ לשחררו, היה מקום לשחררו לחלופה שהוצעה, בהתחשב בכך שלא ביצע בעצמו את העבירות המדוברות, בעובדה שנמצאו שלושה מפקחים ראויים, ובהינתן חלופת מעצר

המציעה ריחוק גיאוגרפי ממקום מגוריהם של העורר ושל משפחת המנוח - זאת, באופן המאיין את מסוכנותו.

בדיון בערר הפנה עו"ד חימי, סניגורו של העורר, בין היתר, להחלטת בית משפט זה בבש"פ 8311/13 אברמוב נ' מדינת ישראל (19.12.2013), בכל הנוגע לסוגית בחינתן של ראיות לכאורה נסיבתיות בגדר הליכי מעצר עד לתום ההליכים, ולנאמר שם בפסקה 21 כדלהלן:

"... נקבע לא אחת כי בשים לב לכך שמדובר בראיות נסיבתיות לכאורה, ובשים לב לכך שמדובר בשלב המעצר והראיות הנסיבתיות הללו טרם עברו ב'כור ההיתוך' של ההליך הפלילי, הרי שיש לבחון האם הראיות הנסיבתיות לכאורה הינן בעלות עוצמה כזו המובילה למסקנה לכאורית ברורה בדבר סיכוי סביר להרשעה או שמא קיים הסבר חלופי הגיוני שעשוי להתקבל בסופו של ההליך הפלילי. לעיתים עשוי בית המשפט להגיע למסקנת ביניים, לפיה קיימות אמנם מספר ראיות נסיבתיות בעלות משקל ראייתי נגד הנאשם אשר קושרות את הנאשם לאירוע נשוא כתב האישום ומצטברות לכאורה לכדי תמונה מרשיעה, אולם קיים סימן שאלה בדבר עוצמתן המצטברת של הראיות הנסיבתיות או קיימים בהן חוסר או חולשה ראייתיים אשר ראויים לבירור בהליך העיקרי. במקרים כאלו, על בית המשפט לשקול היטב האם יש הצדקה להורות על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים או שמא יש להסתפק בשחרורו של הנאשם לחלופת מעצר".

נטען, כי גם אם לא תתקבל הטענה לפיה אין די בראיות כדי לסבך את העורר במעשה הרצח, לכל היותר מדובר במצב של "סימן שאלה" בדבר המסקנה המפלילה כמסקנה יחידה. אגב כך היפנה בא-כוח העורר למזכר שנרשם במהלך חקירתו של הבן הצעיר סאמר, שעה שהחוקר התרשם שהוא "על סף שבירה", ולפיו, בעת שנשאל האם הרצח היה מתוכנן מראש הניד ראשו לשלילה (מזכר מיום 30.10.2015 בחתימת יוסי). על-פי טענת הערר השהייה בבנק מצביעה על כך שלא היה מדובר בתכנון מוקדם, שכן באותו השלב לא היה כל מעקב אחר המנוח.

7. באת-כוח המשיבה, עו"ד משגב, טענה כי תכנון הרצח נלמד מעובדת רכישת הסכינים המתועדת בסרטון מצלמת האבטחה של החנות שבה נרכשו. העורר נראה בבירור צופה בבניו בעת רכישת הסכינים. בנוסף, העורר לא מסר כל גירסה לסיבת הימצאותו ברמאללה (כגון הצורך להסדיר ענייניו של בנו בבנק) ולרכישת הסכינים. נטען כי המאשימה מצאה לנכון לייחס לעורר מעורבות ברצח, ולא סיוע "בלבד", נוכח הרקע למעשה - סכסוך הדמים בין המשפחות כשהנפגע העיקרי ממנו, עובר לרצח, הוא העורר, אביו של מי שנדרס. כמו כן נטען כי אין להפיג באורח סביר את המסוכנות הנשקפת מהעורר אם ישוחרר למעצר בית.

8. לאחר ששקלתי את מכלול הנתונים שנפרשו בפניי, כמו גם את טיעוני הצדדים, מסקנתי היא שצדק בית המשפט המחוזי כשקבע שבידי המשיבה ראיות לכאוריות שעשויות להביא להרשעת העורר במיוחד לו, או, למצער, בעבירות המצביעות על מעורבותו ברצח (כגון סיוע או קשירת קשר). אכן, מדובר בראיות נסיבתיות, אך, לעת הזו נראה שאין מקום למסקנה בעלת משקל, ולו לצורך יצירת ספק, שאינה קושרת את העורר לרצח. איני רואה הסבר "תמים" להימצאו של העורר ברמאללה עובר לרצח, בלויית שני בניו, כמו גם לרכישת הסכינים, מה גם שהסבר כאמור לא ניתן

על ידי העורר עצמו. הצורך של הבן (הבגיר) מוחמד להסדיר ענייניו הכספיים בבנק, אינו מסביר מדוע העורר היה צריך לצאת ממקום עבודתו בעיצומו של יום העבודה ולאסוף את הבן הקטין מבית ספרו, וכל זאת זמן קצר לאחר שהמנוח ופארג' יצאו לרמאללה. אין בחומר הראיות נתון שיכול לספק הסבר חלופי לנתונים אלה, פרט לרצון לפגוע במנוח, לכאורה תוך ניצול ההזדמנות שהוא נמצא מחוץ לשטחה של מדינת ישראל. ראוי אף לזכור כי העורר ביקש לטשטש את העובדה שהבן הקטין הצטרף לנסיעה לרמאללה ואת דבר כיבוי הטלפון הנייד שלו. יש בכך כדי להצביע על החשש שצירופו של הקטין לחבורה יכרסם בגרסה שהנסיעה לרמאללה נדרשה בשל ענייני כספים גרידא. אכן, האפשרות שהעורר לא היה קשור לרצח לא נשללה לחלוטין (בעיקר כיוון שעזב את רמאללה קודם לביצוע המעשה ואין ראיה ישירה למעורבותו ברצח), אלא שעל יסוד הנתונים הקיימים היא נותרה בגדר אפשרות רחוקה שאין בכוחה לכרסם בצורה ממשית בעוצמת הראיות שבידי המשיבה.

9. במצב זה של קיומן של ראיות לכאורה ובהתחשב במיוחס לעורר, לא היה מקום לדחות את המלצתו השלילית של שירות המבחן, במיוחד נוכח העובדה שכל המפקחים המוצעים הם בני משפחתו של העורר ושמדובר בסכסוך דמים הנוגע לשתי משפחות. עם זאת, נוכח מאפייניה הייחודיים של מעורבות העורר במעשה יתכן, מבלי לטעת מסמרות, שאין לנעול את הדלת בפני מציאת חלופה הולמת, אך לעת הזו מדובר במצב היפותטי, שכן לא הוצעה חלופה נוספת, מה גם שלכאורה נראה שבתיק העיקרי לא צפוי הליך מורכב וממושך. היה ויחול שינוי בנתוני בסיס אלה - שערי בית המשפט פתוחים.

הערר נדחה.

ניתנה היום, י"ד בשבט התשע"ו (24.1.2016).

ש ו פ ט